

NOTAT

Vedr.: Obligatorisk krav om whistleblower-ordning gælder også kommunale forsyninger

Kommunalt ejede vand- og spildevandsforsyninger anses som en del af den private sektor, når den nye lov om beskyttelse af whistleblowere skal anvendes i Danmark. Dette er interessant, når vi taler om frist for oprettelse af interne whistleblower-ordninger, hvor datoen er 17.12.2023 for forsyninger med 50-249 ansatte. Tidspreset er dog voldsomt, hvis forsyningen har flere end 249 ansatte, da deadline så falder i december 2021.

Det centrale budskab er, at kommunalt ejede vand- og spildevandsforsyninger med 50-249 ansatte har tid frem til 17.12.2023 til at etablere en intern whistleblower-ordning. Forsyningselskaberne, hvor der er flere end 249 ansatte har dog meget travlt, da deadline er 17.12.2021.

Både kommunalt ejede og forbrugerejede forsyninger med færre end 50 ansatte har ingen lov-baseret forpligtigelse.

Det skal dog fremhæves, at selv før EU's Whistleblower Direktivets vedtagelse (nr. 1937/2019) var der i forsyningskredse opfordring til at overveje etablering af en whistleblowerordning, se bl.a. Kodeks for god selskabsledelse i kommunale forsyningselskaber.

Efter megen debat og pres er det heldigvis blevet muligt, at der kan etableres koncernfælles whistleblower-ordninger, hvilket absolut ikke lå i kortene. Det besynderlige er dog, at der er givet justitsministeren mulighed for at trække i "nødbremsen".

Formål

Hovedformål med whistleblowerloven, som Folketinget vedtog 24.06.21, er at beskytte personer, der er ansat i den private eller offentlige sektor mod repressalier, såfremt at de indberetter formodede overtrædelser på en række specifikke EU regulerede områder; indkøb, folkesundhed, miljøbeskyttelse og databeskyttelse m.m. Beskyttelsen er også aktuel, når der sker indberetninger om i øvrigt alvorlige lovovertrædelser eller øvrige alvorlige forhold.

Det er i øvrigt værd at notere, at det vil være muligt at indberette om forhold, der ligger forud for lovens ikrafttræden (17.12.2021), og at sådanne indberetninger ikke kan afvises, hvis de i øvrigt falder inden for lovens anvendelsesområde.

Kommunalt ejede forsyninger

En streng fortolkning af EU direktivet, som Justitsministeriet lagde ud med, ville have betydet, at de kommunalt ejede forsyninger ville være anset som en del af den offentlige sektor i nærværende regulering. I givet fald ville det bl.a. have medført et stort tidspres i forhold til at få ordningerne etableret.

Kort fortalt er resultatet dog blevet, at danske vand- og spildevandsforsyninger bliver betragtet som en del af den private sektor. I lovens bemærkninger (3.2.4.2.1) understreges det nemlig, at de juridiske enheder, der er omfattet af forvaltningslovens §1 defineres som værende den offentlige sektor. Aktie- og anpartsselskaber er ikke omfattet af forvaltningsloven og er derfor enheder i den private sektor.

Jusititsministeriets svar på spørgsmål 2 til lovforslag nr. 91 af 8. december 2012

"Organer, der er organiseret i selskabsform – f.eks. som et aktieselskab – er som udgangspunkt ikke en del af den offentlige forvaltning, og det gælder uanset, om institutionen er 100 pct. ejet af det offentlige. Sådanne organer er således ikke umiddelbart omfattet af forvaltningsloven."

Antal ansatte

Ansatte

Når forsyningerne skal opgøre antallet af ansatte, så er emnet omtalt i lovbemærkningerne til § 9: "... ved opgørelsen af antallet af ansatte medregnes alle ansatte, uanset beskæftigelsesgraden, som modtager vederlag for personligt arbejde i tjenesteforhold. Hvis en arbejdsgiver således har 50 eller flere ansatte, som modtager vederlag for personligt arbejde i tjenesteforhold, vil den pågældende arbejdsgiver være forpligtet til at oprette en intern whistleblowerordning".

Bemærk at kravet om obligatorisk, intern whistleblowerordning er rettet mod det enkelte selskab, så opgørelsen skal ske på selskabsniveau – og ikke koncernniveau.

Koncernfælles whistleblower-ordning – indtil videre

Efter pres – ikke mindst under lovbehandlingen – er det nu lovligt, at koncerner kan oprette fælles interne ordninger, se §9 stk. 3. Et moderselskab kan således modtage indberetninger, forestå kontakten med whistlebloweren og varetage opfølgningen på indberetningen.

Da der fortsat er juridiske drøftelser og fortolkningsovervejelser rundt omkring i Europa, er der givet Justitsministeren mulighed for ved bekendtgørelse at fjerne denne løsning. Der må dog klart formodes at være en fælleseuropæisk interesse for koncernfælles ordninger, hvorfor det vil undre, om ministeren trækker i "nødbremsen".

Samarbejde kan også ske mellem øvrige arbejdsgivere i den private sektor med 50-249 ansatte. De kan med andre ord dele ressourcer med hensyn til modtagelse af indberetninger og evt. undersøgelser, se § 14.

Loven tillader i øvrigt ikke samarbejde mellem de kommunalt ejede forsyninger og de kommunale myndigheder, se §§ 13-14 modsætningsvis.

Samspelet mellem interne og eksterne whistleblower-ordninger

Ved siden af de interne ordninger, som forsyninger med flere end 49 ansatte skal etablere, så etablerer Datatilsynet en uafhængig og selvstændig ekstern whistleblower-ordning.

Arbejdsgiveren skal i lettilgængelig form informere arbejdstagerne om proceduren for at lave indberetninger til den interne ordning – herunder opfordre til at indberette internt i tilfælde, hvor overtrædelsen kan håndteres effektivt internt, og hvor whistlebloweren vurderer, at der ikke er risiko for repressalier.

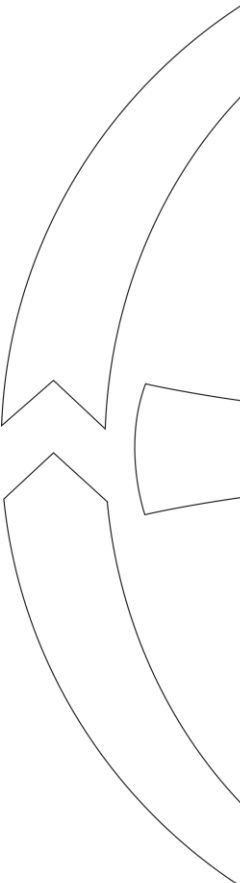
Derudover skal arbejdstageren også informere om proceduren for at anvende en ekstern indberetning.

Beskyttelse af en whistleblower vil under særlig omstændigheder også gælde, hvis whistlebloweren via medierne har offentliggjort (potentielle) overtrædelser. Loven angiver nogle klare betingelser herfor.

Årlige rapporter

Forsyninger omfattet af whistleblowerloven skal årligt offentligt afrapportere sine aktiviteter efter loven.

Der er nemlig et krav om, at myndigheder m.v. omfattet af offentlighedsloven mindst en gang årligt offentliggør oplysninger om deres aktiviteter med afsæt i whistleblowerloven. Kravet har til formål at sikre offentligheden adgang til oplysninger om den generelle aktivitet i whistle-

blowerordningerne i det seneste år, og det forudsættes i den forbindelse, at der offentliggøres oplysninger om bl.a. antallet af modtagne indberetninger i den pågældende periode og status for opfølgningen herpå.

Indførelsen af en offentlighedsordning for offentlige myndigheder mv. ses i lyset af den særlige tavshedspligt, der findes i lovens § 25, som bl.a. indebærer, at de oplysninger, der indgår i en indberetning, ikke vil være undergivet aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen.

Afrapporteringskravet er relevant, da flere af bestemmelserne i offentlighedsloven gælder for de kommunalt ejede forsyninger omfattet af vandsektorloven.

Det nærmere indhold i disse rapporter er omtalt i lovbemærkningerne til § 27.

Afsluttende bemærkninger

Det har været fornøjeligt at se, at såvel høringsfasen som lovgivningsarbejdet i Folketinget har sikret en – for forsyningerne – bedre regulering, end første udkast til lov var udtryk for. Når et EU direktiv implementeres, er der typisk en vis form for fleksibilitet – og det har således været interessant at se, at omfattende pres kan bevæge en minister og embedsmænd.

Flere forsyninger har allerede etableret whistleblowerordninger, som oftest administreres af forskellige eksterne aktører som advokat- eller revisionsfirmaer. Disse ordninger skal naturligvis tilpasses de mange procedureregler m.m., som loven angiver.

Indberetninger skal vurderes ud fra bl.a. persondataretlige regler, en række EU regler opremset i direktivet samt anden relevant lovgivning. DANVA formoder, at det vil betyde, at mange af de berørte forsyninger vil vurdere, at outsourcing af administrationen og screening af indberetningerne hos eksterne er attraktivt.

De hidtidige oplevelser blandt forsyninger med frivillige whistleblowerordninger er, at outsourcing er forholdsvis dyr. Hos DANVA er der en formodning om, at "markedet" vil modnes i periode frem mod december 2023, og at prisniveauet for disse ordninger – der angår såvel den private som offentlige sektor – vil blive lavere end hidtil.

Justitsministeriet har planer om en generel vejledning, og der er også en forventning til oplysningsmateriale hos Datatilsynet. Det er DANVAs vurdering, at de kommunale virksomheders situation ikke har været synlig i arbejdet, der er foregået i en interessentgruppe, som ministeriet har anvendt, hvilket vi har fremført for ministeriet. DANVA er efterfølgende blevet inviteret til at deltage i vejledningsarbejdet.

Kilder:

Lovforslaget som vedtaget 24.06.21, https://www.ft.dk/ripdf/samling/20201/lovforslag/l213/20201_l213_som_vedtaget.pdf

Betænkning til L 213, https://www.ft.dk/ripdf/samling/20201/lovforslag/l213/20201_l213_betaenkning.pdf

Lovforslag L 213, https://www.ft.dk/ripdf/samling/20201/lovforslag/l213/20201_l213_som_fremset.pdf

Høringsnotat, <https://www.ft.dk/samling/20201/lovforslag/L213/bilag/1/2374020.pdf>

